

Skövde kommuns miljöredovisning 2009

bilaga till kommunstyrelsens årsredovisning

Innehållsförteckning

Miljöstrategiskt arbete	2
Växthuseffekten	2
Energianvändning och transporter	2
Biogas	4
Fordon	4
Miljödiplomering	5
Information	5
Giftfri miljö	7
Avfall som resurs	7
Hållbart byggande	8
Hushållning	8
Naturvård	9

Miljö- och klimatarbete

Tekniska förvaltningen är först ut i kommunens organisation med att ha infört ett miljöledningssystem. I april 2009 fick förvaltningen sitt miljödiplom. Miljödiplomet är ett kvitto på att förvaltningen bedriver ett systematiskt miljöarbete och har en ambition att bli bättre.

Miljöstrategiskt arbete

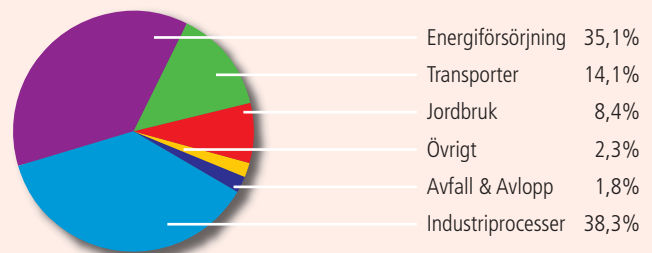
Skövde kommun ska vara ett föredöme inom det strategiska miljöarbetet och tillsammans med andra samhällsaktörer uppnå ett långsiktigt hållbart Skövde med unika naturvärden. I miljöarbetet används följande riktlinjer:

- Övergång till förnybara energikällor
- Effektivare energianvändning och miljöanpassade transporter
- Giftfria och resurssnåla kretslopp
- Hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö.

Växthuseffekten

Klimatförändringar som orsakas av utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser är ett stort globalt miljöproblem. Statistik för Sverige från år 2008 visar att vi släppte ut 64 miljoner ton växthusgaser eller 7 ton/invånare. Det är 11,7 procent lägre än 1990 års nivå. Den sektor i Sverige som släpper ut mest växthusgaser, är transportsektorn som står för cirka en tredjedel av utsläppen. I Skövde var utsläppen av växthusgaser 16,1 ton/invånare år 2007, vilket är en ökning från 2006. De tre samhällssektorer som släppte ut mest växthusgaser i Skövde var energiförsörjning, industri och transporter.

UTSLÄPP AV VÄXTHUSGASER I SKÖVDE 2008

Energianvändning och transporter

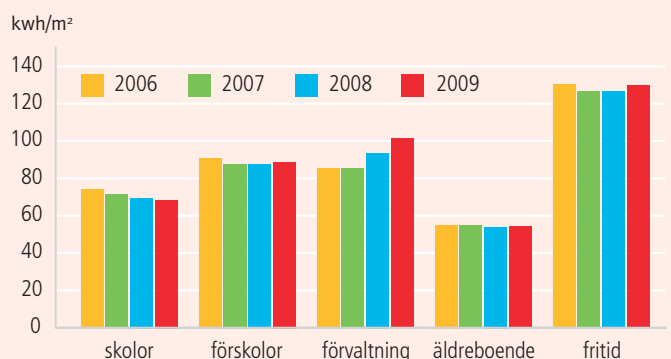
Effektivare energianvändning och miljöanpassade transporter är en viktig del i kommunens arbete för att minska utsläppen av växthusgaser.

Ett mål är att energiförbrukningen i kommunens fastigheter ska minska med 25 procent åren 2009-2013. Detta ska göras genom en förändrad intern hyressättning så kallade miljövänliga hyror, som ska uppmantra till energibesparing. Övergången till miljövänliga hyror ska införas inför budgetåret 2011.

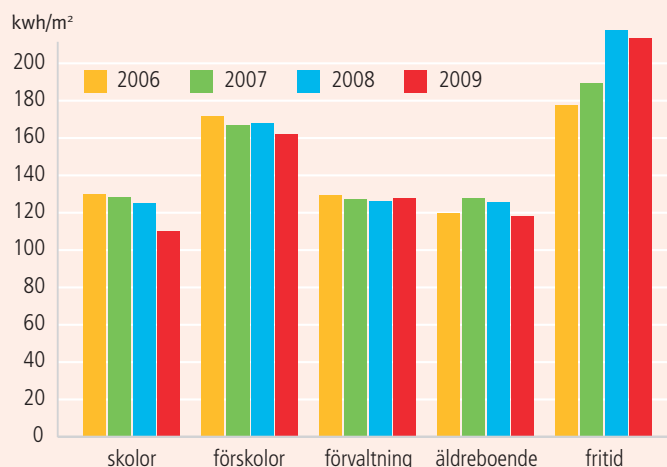
Energiförbrukning i kommunens fastigheter

Elanvändningen för förvaltningsfastigheter ökar och är kopplad till nybyggda äventyrsbadet Arena Skövde. I skolfastigheterna sjunker förbrukningen av el och värme beroende på en kombination av tekniska lösningar och förändrat beteende hos brukarna.

ELFÖRBRUKNING I KOMMUNALA VERKSAMHETER

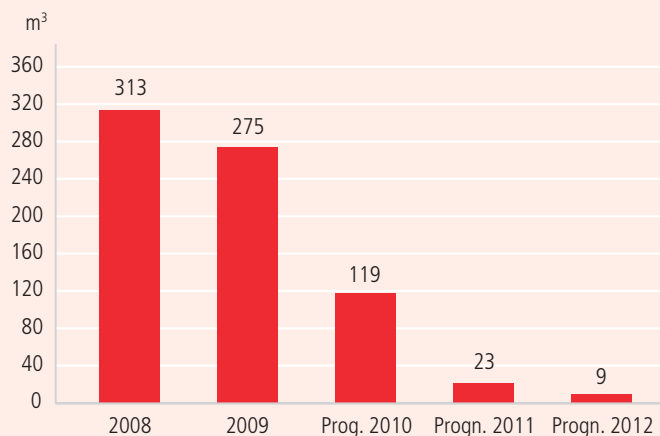
VÄRMFÖRBRUKNING I KOMMUNALA VERKSAMHETER

Oljeförbrukning

Tekniska förvaltningens fastighetsavdelning har som mål att fastighetsbeståndet ska ha en fossilfri uppvärmning senast 2011. Detta sker genom konvertering från fossila bränslen till fjärrvärme, pellets eller värmepumpar. En prognos visar att samtliga investeringar under 2009-2011 leder till starkt minskade mängder olja för uppvärmning. Den mängd olja som krävs i systemet framöver ska ersättas med vegetabilisk bioolja.

OLJEFÖRBRUKNING I KOMMUNALA FASTIGHETER

Biogas

Ny biogasanläggning 2012

Skövdes stora miljöinvestering omfattar utbyggnad av en biogas- och uppgraderingsanläggning vid avloppsreningsverket Stadskvarn. Närproducerat slakteriavfall ska rötas. För en stabil rötningsprocess krävs också kolhydratrikt material från livsmedelsindustri, lantbruk eller dylikt.

Organiskt hushållsavfall kan ännu inte behandlas i anläggningen utan kräver godkännande från tillsynsmyndigheten. Hushållsavfall måste genomgå en särskild förbehandling vilket kan orsaka luktstörningar i omgivningen.

Efterfrågan på biogas är stor i Skövde med omnejd och det behövs en ökad gasproduktion och uppgraderingskapacitet. Den lokala kollektivtrafiken i Skövde förväntas framöver gå över till gasdrift. En beräknad ökning av produktionen av fordonsgas innebär minskade koldioxidutsläpp på ca 8 000 ton per år och minskade utsläpp av kolväten, kväveoxider och partiklar.

FAKTARUTA

Biogas består till största delen av metangas som uppkommer genom rötning. Metan är en kraftfull växthusgas. Det innebär att om metan från våra avloppsverk och soptippar läcker ut i atmosfären bidrar de till klimatförändringarna.

Biogas under 2009

Biogasproduktionen har ökat igen under året efter nedgången 2008. Kommunfullmäktiges mål är att öka den totala mängden såld fordonsgas i Skövde till minst 300 000 Nm³ år 2011. Under 2009 har 227 959 Nm³ fordonsgas sålts (Nm³ = normalkubikmeter).

Fordon

Miljöbilar

Under 2009 nyregistrerades 796 miljöbilar i kommunen. Det innebar att andelen nyregistrerade miljöbilar i jämförelse med totalantalet i Skövde blev 46 procent, vilket är en hög siffra, att jämföra med Västra Götalands läns 43 och rikets 38 procent.

Ökad kollektivtrafik

Resandet med stadstrafiken i Skövde har ökat med 23 procent åren 2006-2009 genom ökad turtäthet och fler linjer.

Resande med egen bil

Under 2008 körde Skövdes invånare i snitt drygt 800 mil i sin bil. Den genomsnittliga körsträckan med bil per person i riket har ökat med 20 procent mellan åren 1998 och 2008 från 610 mil till 732 mil.

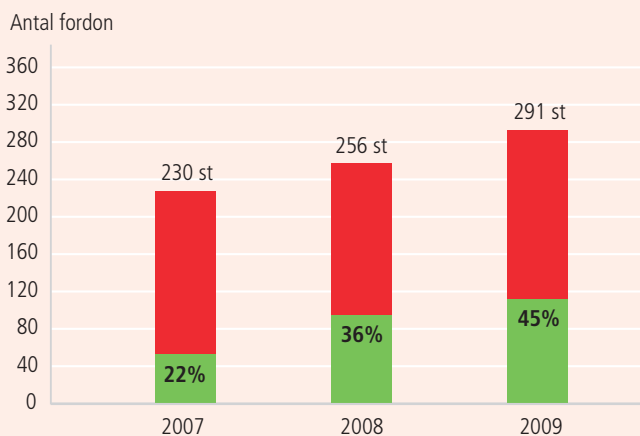
Skövde kommuns rese- och transportpolicy

Policyn för tjänsteresor och transporter ska göra resorna mer miljöanpassade, säkra och kostnadseffektiva. En genomförd enkät bland anställda visar att kännedomen är låg. Endast en av tre svarande känner till policyn för tjänsteresor. Hälften av de svarande känner till innehållet och en av sex vet var de hittar policyn. Policyn ska revideras 2010 och information och uppföljning ska förbättras.

Miljöbilar i organisationen

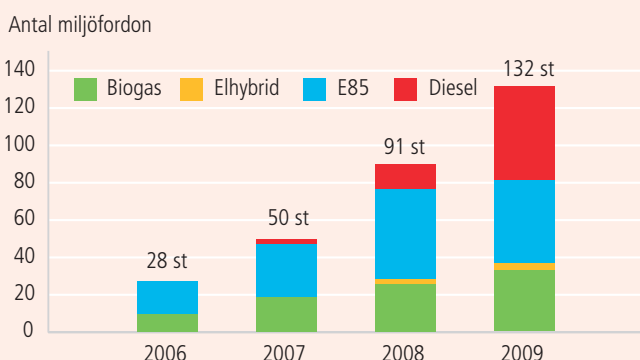
Andelen miljöbilar är 45 procent i kommunens fordonspark och nådde nästan fram till målet på 50 procent 2009. Det fanns totalt 291 fordon i kommunens bilpark. Kategorin miljöfordon inkluderar både personbilar och servicebilar (lätta lastbilar). Av de nya fordon som leasades i kommunorganisationen under 2009 var nio av tio miljöfordon och av dessa var största delen bränslesnåla dieslbilar.

ANDELEN MILJÖFORDON I SKÖVDE KOMMUN

Den stora ökningen av bränslesnåla dieselfordon jämfört med biogas- och E85- fordon är en effekt av att kommunens rese- och transportpolicy endast ställer krav på miljöbil enligt Vägverkets definition. En miljöbil kan således drivas med förnybart eller fossilt bränsle. Utbud och prisbild för leasing har avgjort vilken bilmodell och vilket bränsleslag som förvaltningarna valt. Tillgång på tankställen kombinerad med gastankarnas volym är också en orsak.

MILJÖFORDON - FÖRDELNING AV BRÄNSLESLAG

Bil- och cykelpooler

Under 2009 ökade användningen av bilar i kommunens bilpool och privatbilansvändningen minskade. Stadshusets cykelpool startades upp i september 2007 och nyttjandet har ökat med 178 procent vissa månader i jämförelse med

samma månader 2008. Ändå cyklas det mindre i tjänsten än vad som är möjligt. En genomförd enkät visar att många upplever att cykelpoolen är krånglig och användarvänligheten ska öka under 2010.

Omvårdnadsförvaltningen har gjort en översyn av sina fordon och brukarbeteendet. Fler cyklar och även eldrivna cyklar har införskaffats. Detta har resulterat i färre antal fordon och körda mil samt i fler miljöklassade och bränslesnåla fordon.

Koldioxidutsläppen reduceras med 90 procent per energienhet när biogas ersätter fossila drivmedel.

Miljödiplomering

I april 2009 tilldelades tekniska förvaltningen sitt miljödiplom av Göteborgs Stads miljöförvaltning. Miljödiplomet är ett kvitto på att förvaltningen har ett systematiskt miljöarbete och en ambition att bli bättre. I kraven ingår bland annat antagande av en miljöpolicy, miljöutbildning för personal, upprättande av miljöplan och årlig uppföljning av planen i ett miljöbokslut.

Under året har både Miljöförvaltningen Östra Skaraborg (MÖS) och fritidsförvaltningen arbetat med miljödiplomering. Miljönämnden och fritidsnämnden har antagit egna miljöpolicyer. All personal på båda förvaltningarna har fått miljöutbildning. MÖS kommer att vara färdig med sin diplomering första kvartalet 2010.

Information

Earth Hour

Den 28 mars 2009 klockan 20:30 genomfördes världens största klimatmanifestation, Earth Hour. Skövde kommun släckte ner stadshuset, kulturhuset och delar av Arena Skövde. Genom att symboliskt släcka ned en

timme visade vi vårt engagemang för miljön och uppmånade världens makthavare att agera i klimatfrågan. En miljard människor släckte ljuset under en timme för att visa sitt stöd för klimatarbetet.

Kavelbroskolan årets återvinnare

För att förbättra källsorteringen på Kavelbroskolan har en genomlysning av avfallsflödet genomförts. Nya lösningar har tagits fram för varje verksamhet. Exempel på detta är återanvändning av målarburkar från byggprogrammet, uppsamling av kabelbitar och kretskort på elprogrammet, uppsamling av hårvårdskemikalier (Grön salong) och en särskild deponi för hantverksprogrammets frisrutbildning.

Naturskolan och Grön flagg

Naturskolan är en av Sveriges utvalda naturskolor som arbetar med Håll Sverige Rent för att få fler Grön flagg-certifierade skolor. År 2009 var 16 skolor (av 54) certifierade i Skövde. Nära 50 procent av alla skolor och förskolor i Skövde har en egen skolskog och en miljögrupp. Nästan alla källsorterar och 70 procent arbetar med att miljöanpassa sina inköp.

Att arbeta med sin närmiljö är ett sätt att få barn och elever miljömedvetna. Svärtagårdsskolan har fått adoptera en bit av naturreservatet Nohlmarken och skolan ansvarar för skötseln. Upptakten var sensommaren 2009 då elever fick vara med om att slå rikkärret med lie.

Med specialgjorda liar för barn slåttrade elever en mindre del av Nohlmarken.

Energirådgivning

Energirådgivning till allmänhet, mindre företag och organisationer har utförts av bygglovsenheten. Under de mest intensiva månaderna hade energirådgivaren cirka 30-50 samtal/besök per månad. Energirådgivning har också getts vid byggsamråd till bygglovssökanden. En guide för vägledning vid energisnålt nybyggande av småhus reviderades under året och kommer att utvecklas ytterligare.

Under 2009 arrangerades politikerträffar i Skövde för att öka förståelsen och möjligheterna för lokal energirådgivning. En energitställning på VILLA-BO mässan i Skövde genomfördes. Under året fick även flera företag möjlighet till opartisk energirådgivning och utredning.

Miljöpris

För att stödja och uppmuntra en god miljöinsats delas varje år ut ett miljöpris. Årets miljöpris gick till *erika. K- hair by nature* som blev Sveriges första miljöcertifierade frisörsalong med "Grön Salong" som är en dansk miljöcertifiering. Motiveringen: "Ett långsiktigt och stort engagemang som kan inspirera många andra till skönhetsvård utan skadliga kemikalier och en miljöanpassning av hela salongen."

Climate Star

Skaraborgs kommunalförbunds projekt "Affärsdriven miljöutveckling" har tilldelats den prestigefyllda europeiska utmärkelsen The Climate Star i konkurrens med över fyra hundra kommuner och regioner i EU. Utmärkelsen

gick till Skaraborg på grund av de omfattande offentliga investeringarna i biogasanläggningar, bland annat i Skövde.

Climate Star 2009
The European Award for
Local Climate Protection Activities

Ett renare Skövde

För att visa hur mycket skräp som slängs på marken startades 2009 en kampanj "Ett renare Skövde". För att påverka allmänheten gjordes ett kort uppehåll i centrumstädningen och den följdes av en gemensam städdag på torget. Skolbarn har också kunnat plocka skräp omkring sina skolor under särskilda dagar. Skövde centrum städades varje dag till en hög kostnad.

Miljöförvaltning Östra Skaraborg

Miljönämnden Östra Skaraborg (MÖS) blev från och med 1 januari 2009 en gemensam nämnd för tillsyn och kontroll inom miljö- och hälsoskyddsområdet för Falköping, Skövde och Tibro kommuner. MÖS ansvarar från den 1 juli 2009 även för Hjo kommuns tillsynsverksamhet.

Fyra kommuner samverkar inom miljötillsynen. På bilden kommunalråden (från vänster) Claes Jägevall Tibro, Ulf Eriksson Falköping, och Tord Gustafsson Skövde från invigningsfesten av MÖS nya lokaler. Pusselbitarna visar varje kommuns geografiska yta som ska pusslas ihop.

Med Västtrafik till naturreservaten

Nu är det enklare att få reda på hur man kan åka kollektivt till vissa naturreservat i Skövde och Västra Götaland. Väst-kuststiftelsen har tillsammans med länsstyrelsen tagit fram data om vilka naturreservat som är tillgängliga med kollektivtrafik. www.vastrafik.se/sv/Aktuellt/Naturreservat-i-Vastra-Gotland/

Giffri miljö

Uranbrytning

Continental Precious Minerals Inc. har beviljats undersökningstillstånd enligt minerallagen på Billingen och andra platåberg runt Skövde. Skövde kommun har i samarbete med Skara, Falköping och Tidaholms kommuner skapat en arbetsgrupp för att stödja fastighetsägare mot planerna på uranbrytning. Samtliga kommunfullmäktige i berörda kommuner har uttalat att man avser att använda det kommunala vetot mot uranbrytning om det skulle bli aktuellt.

Vattenrening

Arena Skövde har i samband med sin utbyggnad fått en mer miljöanpassad vattenrening. Den nya reningen bygger på att det tillsätts vanligt koksalt i vattnet och att klortillverkningen sker inom anläggningen. Dessutom släpper man inte längre ut något backspolningsvatten till Mörkebacken.

Minskat näringsläckage och renare jord

Hållbar täckning av sotsandsuppläggning vid Volvo Powertrain har minskat näringsbelastningen på Källedalsbäcken som är ett värdefullt Natura 2000-område. I kommunen har även 700 m³ oljeförorenad jord på två bensinstationer sanerats.

Avfall som resurs

Att minska mängden avfall och dess farlighet är den viktigaste utgångspunkten när det gäller miljöanpassning av avfallshanteringen. När det inte går, ska återanvändning, återvinning och energiutvinning främjas i nämnd ordning. Energiutvinning av avfall är idag mycket vanligt. I allra sista hand bör avfall deponeras.

Av insamlade mängder hushållssopor och avfall till återvinningscentralerna i Skövde har:

- 18 447 ton energiutvunnits till värme och el
- 7 344 ton materialutvunnits, varav 2 803 ton komposterats
- 1 187 ton farligt avfall omhändertagits för återvinning och destruktion (inkl. elektroniskt avfall)
- 45 ton deponerats på närliggande deponier i andra kommuner. Inget avfall deponerades under året på Risängen, som stängde 31 december 2008.

Av hushållens avfall som energiutvunnits till värme och el var 12 686 ton hushållssopor, 3 112 ton från återvinningscentraler samt 2 649 ton träavfall.

Mängden avfall från återvinningscentraler som deponeras har minskat kraftigt sedan 2008. Detta har skett till följd av att den tidigare deponifractionen ”ej brännbart” har upphört och ersatts med utökad materialåtervinning.

Kampanjarbete

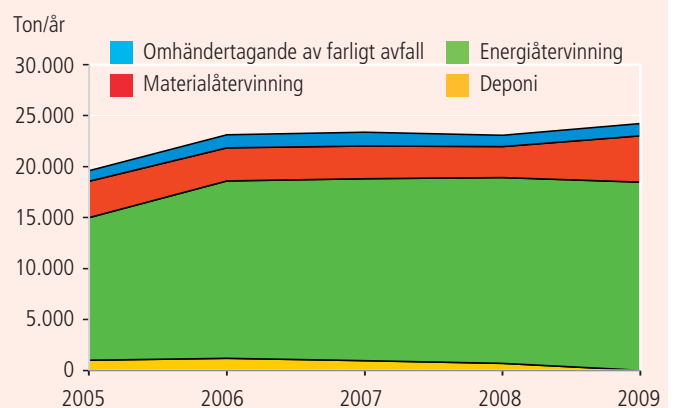
Avfallshantering Östra Skaraborg (AÖS) har under året deltagit i EU:s kampanj ”Minska avfallet” samt i Avfall Sveriges kampanj för att minska farligt avfall.

Återvinningsplatser

I kommunen finns 19 återvinningsstationer (Förpackningsinsamlingen) och 7 återvinningscentraler (AÖS). Sedan 2007 har tre återvinningsstationer lagts ned.

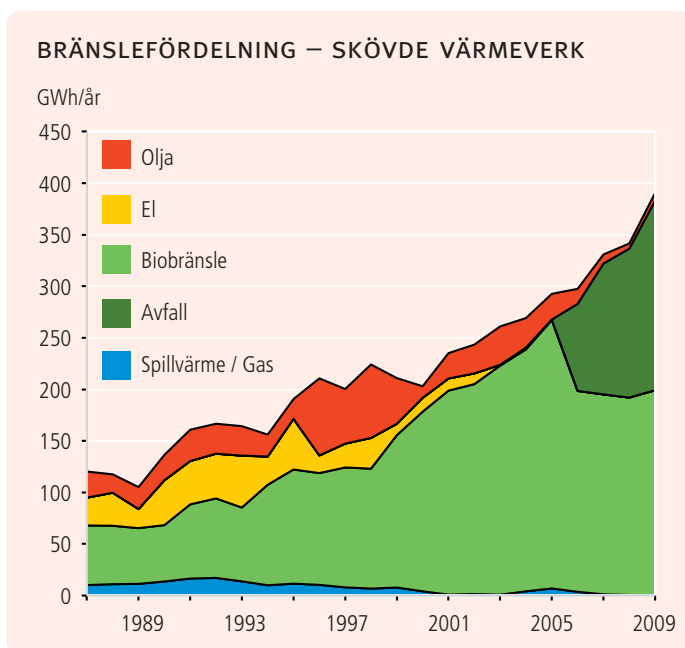
Nedan redovisas behandlingen av Avfallshanteringen i Östra Skaraborgs insamlade avfall.

BEHANDLING AV HUSHÅLLENS AVFALL, AÖS

Fjärrvärme

Under året har Skövde Värmeverk byggt ut fjärrvärmenätet i Stöpen, Timmersdala, Skultorp och Skövde centralort. Bränslefördelningen i Skövde Värmeverk redovisas nedan.

Hållbart byggande

Trästad 2012

Skövde kommun deltar i ett nationellt program för mer trä i byggandet, "Trästad 2012". Syftet med projektet är att ut-

veckla ett hållbart och klimatanpassat byggande. Skövde kommun ingår i delprojekt Väst tillsammans med Borås och Trollhättans kommuner. Huvudman är Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Två workshops har arrangerats i syfte att öka kunskapen om modernt stadsbyggande i trä. Målgrupp har varit politiker och tjänstemän i kommunen, privata byggherrar eller exploatörer, fastighetsbolag och arkitektkontor.

Skövde kommun planerar för trähusbyggande inom det framtida bostadsområdet Frostaliden i södra delen av Kars-
torp.

Byggnation med omtanke

Planering för ombyggnad av entréplanet i Skövde kulturhus har genomförts. Kulturförvaltningen ingår i ett projekt som drivs av Design med Omtanke (DMO). Det är en verksamhet med regionalt stöd som har till uppgift att ge kvalificerad hjälp till ombyggnadsprojekt med inriktning mot hållbar utveckling, tillgänglighet, funktion och estetik.

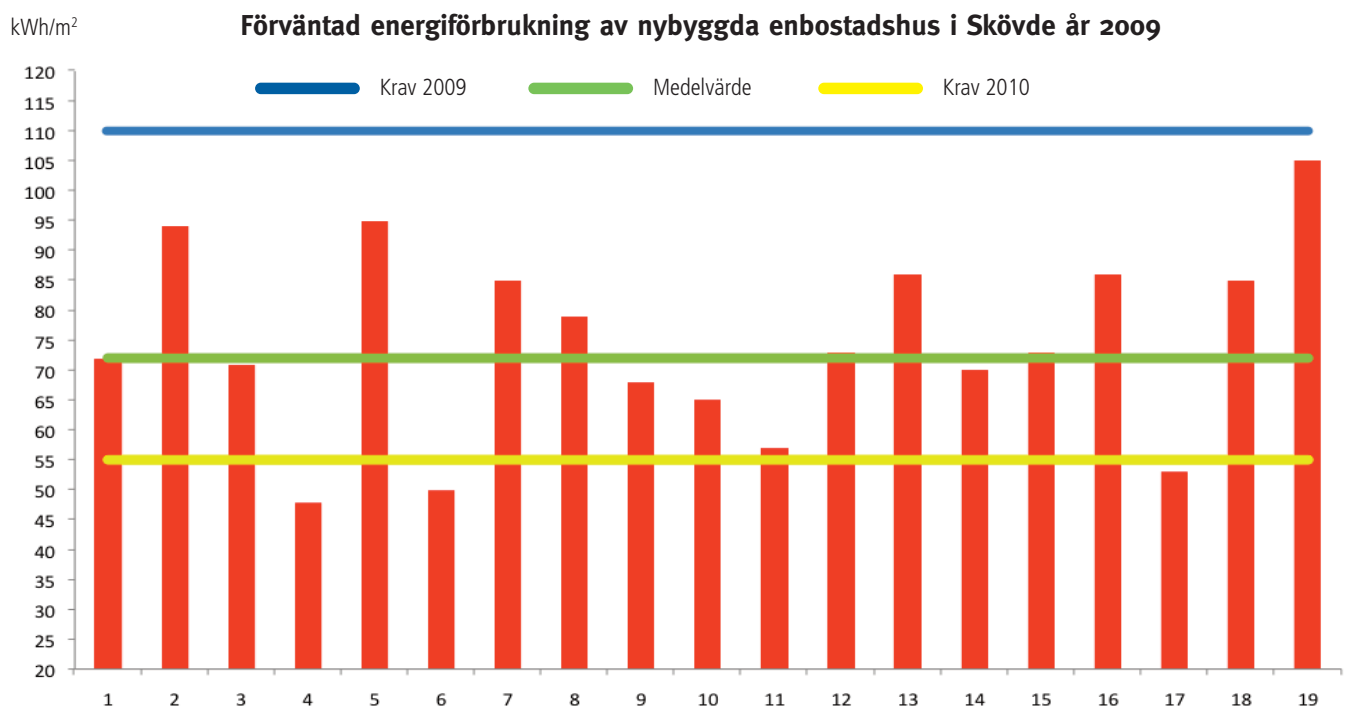
Miljöbarometer

Bygglovsavdelningen har gjort en sammanställning av energibalansberäkningar för villor under 2009. Enligt Energimyndigheten får energiförbrukning för ett passivhus vara högst 45 kWh/m² och år (södra Sverige).

Hushållning

Ekologisk odling

Regeringens mål är att andelen certifierad ekologisk odling ska öka till minst 20 procent av landets jordbruksmark till

Miljöbarometer "energibalansberäkning": Diagrammet redovisar förbrukningen i kWh/m². Medelvärdet är 72,2 kWh/m².

Olika fastighetsobjekt

år 2010. År 2008, liksom 2007, utgjorde den certifierande ekologiska åkermarken 16 procent i Skövde kommun.

Miljövänliga inköp

Kommunen är en stor inköpare av varor och tjänster vilket i sin tur ställer höga krav på miljötänkande.

Riksdagen har ett inriktningsmål på att 25 procent av den offentliga konsumtionen av livsmedel skall avse ekologiska livsmedel 2010. En undersökning av den offentliga sektorns ekologiska inköp 2008 visade att den i genomsnitt lägger 9,3 procent av livsmedelsinköpen på ekologiska livsmedel (2007 och 2008 var siffrorna 5,9 respektive 7,7 procent).

I kommunens livsmedelsavtal finns både ekologiska produkter och konventionellt framställda varor. Kommunen köpte livsmedel till ett värde av 28,7 miljoner kronor under 2009. Andelen Kravmärkta livsmedel var tillsammans med inköp av ekologiska mejerivaror 1,6 procent av den totala inköpssumman av livsmedel (samma siffra som för 2008).

Skolan och maten

Måltidsverksamheten har genom sin inriktning ”tillagning så nära matgästen som möjligt” bidragit till en hållbar utveckling. Färre transporter och minskat matsvinn är några av de positiva resultaten.

En ny livsmedelsupphandling har genomförts där krav har ställts på Marine Stewardship Council (MSC)-certifierad fisk. MSC är en oberoende, global, ickevinstgivande organisation som arbetar med att lösa problemet med överfiskning.

Andra inköp

Merparten av städkemikalier, mjukpappersprodukter och papper som användes under 2009 i Skövde kommun är miljömärkta.

Naturvård

Nytt naturreservat

Naturreservatet Stora Bjursjön bildades under 2009. Området ligger 2 kilometer väster om sjön Lången, nordväst om Billingen i Skövde kommun. Det är 85 hektar stort och består av hällmarkstallskogar, berg- och rasbranter, strandskog och sjö. Tjäder, berguv, svedjenäva, talticka och blåmossa är intressanta arter i området som också är ett populärt område för bad och friluftsliv.

I Skövde kommun är 3100 hektar säkerställda som naturreservat. Andelen naturreservat under året av total mark var 4,5 procent.

Skogsbruk på Billingens fritidsområde

Skogsbruk med ökad hänsyn har börjat praktiseras under 2009 på det 500 hektar stora och mycket populära fritidsområdet. Varje delområde har en egen skötselplan som tar stor hänsyn till rekreation och natur- och kulturvärden.

Älgspår på Stora Bjursjön en vintermånad.

**SKÖVDE
KOMMUN**

Postadress 541 83 SKÖVDE

Telefon 0500-49 80 00

Webbplats www.skovde.se